

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) LII (46)

Štev. (Nº) 11-12

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

8 de abril - 8. aprila 1993

VLADIMIR KOS

Temno vprašanje in svêtel odgovor.

Vsakokrat, ko zastrmim v razpelo,
v Njegov ubog, krvav obraz
pod krono trnovo za nas —
vprašam: „Kaj Te najbolj je bolelo?“

Zdi se mi, da me oči Njegove
za hip v vprašanja dno zazro,
prevzvišeno in ljubljeno
srkajo hvaležnosti sledove.

Vsakokrat potem spoznam veselje:
ker On, od nas prebit z žebli,
je vstal iz groba, spet živi —
bolj kot prej živi, ker Smrt zavzel je.

Vsakokrat, ko križ mi vžge spomine,
bi rad Gospoda samega
tolažil: „Glej, modrost svetá —
slep je Zate v srcu zgodovine!“

Zdi se mi, da v ranah se Njegovih
slovenske rane skrivajo,
sprejete Vanj počivajo.
Lesk časti curlja na prah v grobovih.

(s prisrčnimi
velikonočnimi voščili)

Vstajenje:
TILKA MOČNIK

Problemi na zahodni meji

Nekaj dni zatem, ko se je minister Peterle dogovoril s hrvaškim zunanjim ministrom o začetku razmejevanja med obema državama, je počilo na drugi strani - na italijanski meji.

Najprej je Italija zahtevala, da naj Slovenija in Hrvaška povrneta zemljo vsem Italijanom, ki so vojski odšli iz Jugoslavije v Italijo. Potem pa so nekateri prenapeteži tudi spet oživili idejo, da naj se vsa Istra priključi Italiji, saj je italijanska. Tudi je bilo rečeno, da osimski sporazumi sedaj, ko je konec Jugoslavije, tudi ne veljajo več in se je treba pogajati znova o vseh meddržavnih problemih, to pa pomeni predvsem o meji. Tudi je Italija zagrozila, da bi v nasprotnem primeru onemogočila vstop Slovenije in Hrvaške v Evropsko skupnost, ker bi tako škodila svojim obmejnim krajem.

Slovenija je ob tem potrdila, da vztraja na že doseženih sporazumih o odplačilu zemlje italijanskih državljanov, ki je bil dosežen že pred desetletji, in določa le povrnitev odškodnine, v kolikor pride to na Slovenijo kot eno od naslednic Jugoslavije. Tudi vztraja, da osimski sporazumi še vedno držijo, saj je Italija priznala Slovenijo in vse prejšnje pogodbe z Jugoslavijo. O vstopu v Evropsko skupnost pa odločajo vse evropske države, neglede na morebitne bilateralne probleme.

Jasno je, da je Italija sprožila ta trenja sedaj, ko se nahaja v moralno-politični krizi, da obrne pogled svojih državljanov drugam. Slovenski zunanji minister Peterle je pred dnevi odšel v Rim, da se tam pogovori, kaj pravzaprav Italija uradno hoče in kaj so le iredentistične želje.

dnika republike niso obvestili o resoluciji o izhodiščih nacionalne varnosti, ki jo je 15. decembra sprejela vlada, predsednik pa je zanjo, kot je trdil, izvedel šele iz časopisa.

Janez Janša je v odgovoru spor še zaostrial, saj je dejal, da Kučan od republiškega štaba Teritorialne obrambe „brez predhodne verifikacije ministrstva za obrambo“, dobiva informacije. Ker omenjeni štab vodi generalmajor Janez Slapar, so se v javnosti že pojavila namigovanja, da se bliža njegova zamenjava. Kakorkoli že, na koncu so ugotovili, da razmerja med predsednikom države kot vrhovnim poveljnikom obrambnih sil in obrambnim ministrom v Sloveniji še vedno niso urejena. To naj bi se storilo v kratkem.

Končni krivec zapleta naj bi bila torej državna administracija, ker je bila po uradnem tolmačenju Kučanu pošta odposlana pravočasno. Bolj verjetno je, da so s tem pojasnilom le na hitro končali spor, ki je bil neprijeten tako za predsednika kot tudi za vlado in še posebej za njenega obrambnega ministra. V njegovem ozadju je bilo poleg vprašanja informiranosti namreč tudi to, kdo bo tisti, ki bo skrbel za napredovanje vojaških častnikov in v tej zvezi torej tudi za kadrovsko politiko v vojski. To pa so že precej bolj resne teme od tega, ali neka pošta pride pravočasno ali ne.

Marko Jenšterle
6. aprila

VESELA VELIKA NOČ!

Čas zmrzali in napovedanih ženitev

Bližajoči se pomladi nekako v posmeh, je bil prejšnji teden v Sloveniji v znamenju zmrzali. V mislih imam seveda ponovni sprejem „zakona o načinu obračunavanja in izplačevanja plač ali po domače zakona o njihovi zamrznitvi. Že tako visoko mero nerazpoloženja sta dvignila še vladni predlog državnega proračuna, s puntom pa grozijo ogorčeni kmetje. Ves ta vihar nikakor ni všeč dr. Drnovšku, ki za razliko od svojega predhodnika Peterleta tega ni navajen. Ob vsem tem seveda velja pritrditi, da z inflacijskim dviganjem plač ni možno v nedogled kupovati socialnega miru, kot je to pred volitvami v decembru počela prva Drnovškova vlada.

Nekoliko v senci teh težav se pripravljala nenavadna ženitev na slovenski levici. Opozicijska socialistična stranka, dedinja starorežimske Socialistične zveze delovnega ljudstva, se je med tremi resnimi snubači - Pučnikovimi socialdemokrati, Drnovškoviimi liberaldemokrati in Bekeševimi združenimi listarji (ex-komunisti) - odločila za prvo možnost. Socialistična stranka, v kateri je tudi po odhodu Smoleta še nekaj znanih vodilnih mož iz prejšnjih časov (od pisca govorov tov. Popita g. Žaklja do člana proslule „minikoordinacije“ za nadzor vernikov g. Heinza) je sicer malo uspešna v volilni areni, a ji je treba le priznati prispevek k slovenskemu samoosvajanju.

Svojevrstna zmrzal vlada na Slovenskem tudi pri vračanju pod komunističnim režimom podružbljenega (beri pokradenega) premoženja. Na mnogih krajih še vztrajajo od prejšnjega režima podedovano

(brez)pravno stanje. Ljubljanska cerkev sv. Jožefa ob začetku četrtega leta slovenske demokracije je še vedno ropotarnica, ki jo na vidnih mestih krasijo slike pokojnega Broza. Še vedno je krepko slišati laž bivših komunističnih oblastnikov, ki med kratkovidne širijo svoje laži in mržnjo proti katoliški Cerkvi. Dokler bo še tako v Ljubljani, v Iški vasi, pri sv. Urhu in drugje, bomo v Republiki Sloveniji še neizmerno daleč od tako slavljene pravne države.

Andrej Vovko (po Kat. glasu)

Slovenec odlikovan v Kanadi

Naš rojak Jože Kastelic, doma iz Zvirč pri Hinjah, je 28. februarja 1993 pred zbranimi rojaki v domu za ostarele v Torontu prejel častno kanadsko odlikovanje. Podelil mu ga je guverner Kanade ob počastitvi 125-letnice kanadske konfederacije za dolga leta delovanja v slovenski skupnosti. Odlikovanje mu je izročil Jesse Fliss, poslanec v kanadskem parlamentu.

Dobrodelnih akcij, katerih se je Jože udeležil, je veliko. Že leta 1968 je zgradil kapelico na slovenskem letovišču, delal brez plačila pri gradnji starega župnišča v fari Brezmadežne v Torontu, njegov največji prispevek pa je gradnja Lipe (dom za ostarele) v Torontu. Več kot dve leti in pol je nadzoroval in vodil gradnjo te slovenske ustanove, ki je zdaj vredna okoli pet milijonov dolarjev.

Spopad med Kučanom in Janšo

Javni spopad med predsednikom Slovenije Milanom Kučanom in obrambnim ministrom Janezom Janšo se je pred dnevi formalno končal z uradnim pojasnilom direktorja vladnega urada za informiranje Miletom Šetincem, ki je dejal, da je Milan Kučan redno obveščen in seznanjen z vsem gradivom, ki ga sicer prejema člani vlade za svoje seje.

Do omenjenega spora je namreč prišlo, ker je Kučan Janši poslal javno pismo, v katerem ga sprašuje, zakaj ga kot predse-

Kot zaveden Slovenec Jože že od nekdanj pomaga vsem dobrodelnim organizacijam in je priljubljen in spoštovan v slovenski skupnosti.

(Po „Slovencu“)

Polpretekla zgodovina

Tone Ferenc, poznani režimski strokovnjak, je napisal knjigo Ljudska oblast na Slovenskem 1941-45. Gre za podrobno opisovanje volitev v času državljske vojne. Pisec piše samo o ljudski volji, o tisočih raznih volitev. Niti enkrat samkrat ne poda dejstva, da se je vedno volilo samo eno stranko, eno oblast in da se je vsak slučaj neposlušnosti, najmanjše opozicije kaznoval s smrtjo. Pisati resno o tej volilni farsii iz 1941-45 je — milo rečeno — smešno.

Pismo iz Slovenije

Po volitvah smo bili razočarani, sedaj pa že ugotavljamo, da je prav tako, kakor se je naredilo.

V vladi imajo vse ključne položaj bivši komunisti, ker so tako hoteli. Ker tudi oni ne morejo narediti čudežev, da bi ljudje čez noč zaplavali v izobilju, so tarča take kritike, da jo še ni bilo. Bog ne daj, da bi bil Peterle predsednik! Vsega bi bil kriv in ne vem, kaj bi naredili z njim. Eni mu zamerijo, ker je stranka SKD šla v vlado, in so izstopili iz članstva, jaz pa pomislim, kaj bi lahko storili, razen da bi bili za opozicijo. Če gre za dobrobit naše mlade države in s tem vseh nas, je bilo nujno, da so se tako odločili, čeprav ne z lahkim srcem. Počasi pa se bo že razčistilo, saj božji mlini počasi meljejo. Seveda pa bi vsi radi, da bi bilo že danes drugače in ne jutri. Kučan naj bo pa kar vesel, da ima Peterleta, ki mu gladi pot do ljudi v svetu, h katerim bi sam verjetno ne prišel ali vsaj precej težje. Prav zanima me, kako se je počutil pri papežu, in kako njegova žena Štefka, ki se je verjetno iz same zadrege prav neumno smejala. Verjetno se jima nikdar ni sanjalo, da bi se moglo kaj takega narediti, da bosta vesela in hvaležna, da jih je sprejel sveti oče. Verjetno je bilo precej hinavščine vmes, ampak to je politika in to je diplomacija, za katero ni vsak sposoben. Moraš biti rojen za to.

Sicer pa marsikaj izveš iz Slovenca. Sedaj že ljudje upajo napisati marsikaj, kar bi bilo pred leti še smrtno nevarno. Mnogi pa imajo še danes strah in mislijo, da morajo še kar naprej ohranjati molčečnost in hinavščino. Po malem so nas vse prisilili v

hinavščino, vendar, ko je prišel čas, smo se eni hitro spremenili, drugi se pa še sedaj ne morejo. So pa ljudje precej zbegani in ne vedo, kaj so. Ko so bili komunisti, so imeli zaščito, ugodnosti in pomoč, sedaj pa so ostali na cedilu in se enostavno ne znajdejo. Toži se jim po starih časih, ko so živeli na soncu partije. Za nas je to drugače, ker smo bili vedno na senčni strani, ki je bila vse prej kot prijazna. Vsaj nekateri smo vseeno preživeli, hvala Bogu.

Drugače pa pri nas nič novega. Ulice so še kar po starem, kakor je bilo. Ko smo bili na občnem zboru slovenskih krščanskih demokratov, je nekdo vprašal našega župana, kdaj se bodo imena ulic spremenila, a ni mogel povedati nič določenega. Je rekel, da so že nekateri telefonirali na občino, da bi oni imeli radi Titovo ulico, če se bo glavna preimenovala v kakšno drugo. Tako je to, če so ljudje tako trdovratno zasidrani v Titovo „karizmatično“ osebnost.

Naš župnik bi si rad priboril nazaj vsaj nekaj premoženja, ki je bilo odvzeto Cerkvi. Na občini pa se samo zatika. Vse prošnje se nekam izgube ali pa se izgovarjajo, da so jih poslali na ministrstvo, samo da zavlačujejo in uničujejo živce. Precej župnij je v Sloveniji, kjer imajo že vse urejeno in so dobili vrnjeno, kar jim je bilo odvzeto, pri nas pa take težave. Najraje bi videli, da bi se Cerkev zopet porinila v kot in bi bila tiho. Če imamo toliko opevano in razglašano demokracijo, zakaj bi morali cerkveno premoženje izvzeti iz zakona o vračanju. Še vsak tat, ki so ga zalotili, je moral vrniti, kar je nakradel, pri Cerkvi pa naj to ne velja.

TEHARJE

Odlagališče cinkarniških odpadkov

Republika Slovenija spet dovoljuje skrunitev grobišč na Teharjah, po članku: Odpadke spet vozijo na grobišča (Slovenec, 19. februar 1993).

Soglasje za zakopavanje odpadkov Cinkarne Celje na tem mestu je dala republiška sanitarna inšpekcija!

Pod naslovom „Cinkarniške zdrahe — odprto pismo“ (Nova doba, 10. april 1991) je bilo objavljeno, da gospa Majda Solkan iz republiškega ministrstva za varnost okolja in urejanje prostora meni, da je vse, kar počne Cinkarna Celje na celjskem območju in neposredno tudi na teharskem grobišču, zakonito in da „uradno“ na Teharjah ni grobišča. To sprenevedanje republiških organov, „botrov“ Cinkarne Celje, je barbarstvo in sramotno v svetovnem merilu in globoko deluje na javnost. Oddaljuje nas od Evrope, v katero si tako želimo. Svet nas kritično opazuje. Svetovni časopisi množično pišejo o zloglasnem morišču na Teharjah. Tujci, ki prihajajo na

to grobišče in morišče, se zgražajo nad skrunitvijo grobov.

Znano je, da so tu zakopani posmrtni ostanki civilistov, ne glede na starost in spol, tudi nedolžnih otrok Slovencev, Hrvatov in Nemcev in vojnih ujetnikov Avstrije in Nemčije. Umrjeni so bili surovo, brez sodnih procesov, in to po koncu druge svetovne vojne.

Občani Teharij in okolice zahtevamo, da se v slovenskem tisku objavi položaj in ime osebe, ki podpisuje soglasja, da se cinkarniški odpadki še danes vozijo na teharsko grobišče. Tako republiški organi še v letu 1993 dovoljujejo skrunitev grobišč nedolžnih žrtev.

Javno tožilstvo mora prvenstveno obravnavati dejstva in ugotoviti krivdo posameznikov, tudi za teharsko grobišče s ciljem, da bi se zgodovina Slovencev pisala objektivno.

Alojz Kline
„Slovenec“, 9. marca

SPOROČILO PREDSTAVNIKA RS

Zaradi službenega potovanja v Slovenijo predstavništvo RS ne bo poslovalo predvidoma do 23. aprila.

Po tem datumu bo spet opravljalo konzularno službo tako, kot je to običajno, in ne bodo zamujeni roki za vložitev zahteve za denacionalizacijo (7.6.1993) in za povrnitev odvzetega ali izgubljenega državljanstva (31.5.1993).

BOŽIDAR FINK
pooblaščen predstavnik
MZZ RS

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Položaj, v katerem se trenutno nahaja vlada, je svojevrsten. Ima vrsto problemov, opozicionalni podvigi se množe, in vendar ni jasno, kakšen bo rezultat volitev, ki bodo v nedeljo 3. oktobra letošnjega leta. Po svoje nov pojav, kajti doslej je bilo v Argentini (in kot vidimo, tudi v drugih državah), jasno, koliko moči ima vlada in koliko opozicija. Jasen zaključek ob tem je, da nima težav samo vlada, marveč tudi opozicija.

NA VSEH FRONTAH

Katere so težave vlade? Stare in nove. Stare so tesno povezane s peronističnim načinom politike: notranja trenja. Čeprav zadnje čase ni opaziti tistih groznih izbruhov kanibalizma, katerim smo še do pred kratkim prisostvovali, ni to dokaz miru, marveč le boja v globočini.

Ta boj pride do izraza trenutno na vseh okrožjih, kjer Menem skuša vsiliti lastne ljudi na kandidatnih listah. Najbolj tipična primera sta prestolno mesto in Córdoba, kjer je vsa zadeva prišla pred sodišče (De la Sota ni sprejel strankine intervencije).

Kar se kandidatov tiče, je zadeva še bolj zapletena. Takoj po nastopu sedanjega predsednika, je večina sindikalnih vodij prestopila v „menemizem“. Ko je potem postopoma Menem pričel kmiti moč delavskih organizacij (za izvedbo sedanjega gospodarskega načrta je bilo to bistveno potrebno), je kritično nastopanje postajalo vedno bolj pogosto. Tradicionalni atomizaciji gremialistov je občasno še sledilo združenje. V tem trenutku imamo eno samo CGT, kjer je dialogističnega Lescana zamenjal Aldo Brunatti, mož iz vrst kovinskega sindikata, v katerem stari Lorenzo Miguel predstavlja najmočnejšo sindikalno opozicijo sedanjemu predsedniku.

Sedaj pa so na bojno polje stopile tudi poljedelske organizacije, zlasti tiste, ki so združniške narave. Precej močne v tej deželi zahtevajo od vlade spremembo gospodarske politike kar se tiče kmetijske dejavnosti. Čas res ni najbolj ljubaven do polja: nizek dolar, nizke mednarodne cene, vedno večja mednarodna konkurenca, protekcionizem naprednih držav in sedaj še gospodarski boj med Evropsko skupnostjo in Japonsko.

O upokojencih je težko kaj novega povedati. Novo je le dejstvo, da še noben zakon ni toliko stal vlado, kot prav ta o privatizaciji pokojninskega sistema. Petkrat se je izjalovilo glasovanje, ker ni bilo zadostnega števila prisotnih poslancev. Radikalom ni kaj oporekati. Enostavno je, da rodi sadove njihova taktika zavlačevanja. A tudi brez radikalov bi peronizem lahko dosegel kvorum, če bi le bili prisotni vsi peronisti. Ta notranji problem, to nesoglasje v lastnih vrstah je točka, ki bi morala streljati predsednika in mu pomagati k spoznanju, da demokracija nima nič opraviti z avtoritarizmom.

In končno gospodarstvo. To je trn v vladni peti. Kajti, če so pred desetletji sindikati imeli odločilno besedo in potem vojaštvo, ali celo cerkvena hierarhija, se danes opozicija osredotoči v — v gospodarskem položaju. Vladni cilj je bil (in je še) stabilnost in formula 1-1 med pesom in dolarjem. To kar je bilo v začetku zdravilo, sedaj postaja strup, ki počasi povzroča krče v narodnem telesu. Brez naknadnih ukrepov ali še boljše, brez globalnega gospodarskega programa (in tega ni) je uspeh sedanje vlade vedno dvomljiv.

KATERA OPOZICIJA

Zapisali smo, da ima težave tudi opozicija. A najprej bi se morali vprašati, katera opozicija? Na prvem mestu, notranja, v

sami stranki. Nikdar ni jasno, za katero ekipo igrajo posamezni peronistični veljaki. Sedaj je v modi buenosaireški guverner Duhalde. Ves svet špekulira, kam se bo obrnil, če Menem in tudi on sam zapadeta ustavni prepovedi ponovne kandidature. Govoré, da bo v tem primeru svoje glasove oddal Bordonu, potem pa delal za lastno kandidaturu za prvo predsedniško mesto v prihodnjem tisočletju. A vse to je le še ugibanje. Dejstvo pa je, da je trenutno Duhalde najmočnejša figura v peronizmu (kar se politične strukture tiče, je močnejši od predsednika) in dejansko predstavlja najmočnejšo opozicijo Menemu. Le da kaj diplomatsko, z njemu lastno taktiko, to pametno zakriva.

Radikali imajo svoje težave, ki so dvojne narave. Najprej slab sloves, ki jim je ostal izza Alfonsinove dobe. Preveč slabo je bilo njegovo vladanje, preveč razpvez njegove napake, da bi to ljudje hitro pozabili. Zlasti še, ko se znova kaže, da bo Alfonsín znova stopil na čelo stranke. Drug problem radikalov pa je njihova neenotna narava. V stranki soobstajajo tako „socialdemokrati“, kot filoliberalci. In v sedanjih notranjih premikih je značilno, da se ti ekstremi dotikajo, kot je to primer povezav Alfonsín-Posse ali pa Fredy Storani-De La Rua. To govori o pomanjkanju resnosti in ljudi odbija.

Desnica je razvpita. Liberalci se nahajajo v hudi krizi, potem ko so njihove največje glave dejansko postale prikolica vlade. Tudi v parlamentu večji del njihovih poslancev enostavno deluje kot zavezniška skupina menemizma. Šele prihodnje volitve bodo pokazale, kakšno je resnično stanje UCeDe, kajti trenutno ne prijatelji ne sovražniki ne vedo, kam bi stranko postavili. Glede desničarskih formacij, ki jih skuša zbrati bivši polkovnik Aldo Rico, tudi ni jasno, kaj in kako. Rico je na zadnjih volitvah močno prodril s svojo formacijo, a je takojšen nastop povzročil notranjo krizo zaradi avtoritarnega nastopanja. S tem je zgubil precej zaledja v političnih kadrkih in seveda precej moči za delovanje med ljudstvom, kar bi bilo bistveno potrebno za nadaljnjo rast.

Levica pa znova zamuja svojo priljubljenost. Kolikokrat so se v argentinski politični zgodovini pokazale levičarske stranke, na katere je del naroda stavil močne upe. Običajno so se razblinile zaradi ideoloških vzrokov. Sedaj pa se dogaja drugače: Južna fronta, ki je nova široka levičarska povezava, že kaže hude razpoke. To pa zaradi problemov zasedbe prvih mest na kandidatnih listah. Številčno je argentinska levica precej močna, a kadar nastopa, nima lastne teže prav zaradi atomizacije, kateri nenehno zapada.

Tako pridemo do zaključka, ki ga ugotavljamo že precej časa: vlada dejansko nima prave opozicije. Vse je le slučajnostno. Vse je odvisno od trenutnega položaja, kako ob tem ali drugem problemu vleče veter. Tako tudi ni enotnega opozicionalnega vodstva, s katerim debatirati ali se pogajati. A ta položaj ni pozitiven za pravo demokratsko življenje, ker ni prave debate in ni resnega izpopolnjevanja.

V takih okoliščinah smo tudi formalno stopili v volilno tekmo. Volitve bodo v nedeljo, 3. oktobra. Do 2. avgusta morajo biti vpisane volilne povezave ali stranke. Do 12. avgusta je rok za predložitev kandidatnih listin, mesec kasneje pa bomo imeli že dokončni seznam volilcev. Komaj šest mesecev časa je. V tej dobi se igra le ena odločilna igra: ali bo Menem dosegel dovolj prepričljivo zmago, ne toliko za usodo sedanje vlade, marveč za usodo bodoče ponovne kandidature. In to je, po mnenju opazovalcev, vedno bolj pot navkreber.

REZI MARINŠEK

Gledala je jesensko lipo...

Zazvonil je telefon. Naglo je dvignila slušalko in se zasmejala Danijevemu basu. „Teta Veronika,“ je basiral, „kakšne načrte imaš za praznike?“ „Za praznike!“ je začudena ponovila. Čez teden dni bo Velika noč in razen verskega programa ni imela nič drugega načrtovanega. Živela je sama in večkrat se je zgodilo, da je tudi praznike preživela sama. Trdila je, da je samote že vajena, ali vedno jo je stisnilo pri srcu, ko je videla, da ni nikogar, ki bi jo spremljal praznične dni. Takrat tudi ni pekla potice, le kakšno malenkost je pripravila in tisto počasi žvečila in če je bilo še tako sladko, je samota pridala grenki priokus. Včasih so je vabili k sebi sorodniki, pa le redko je vabilo sprejela. „Za praznik ne moti druge družine,“ je bilo njeno geslo. „Kaj pa je, da si utihnila?“ je spraševal Dani. „Letos ne greš k mami, kot navadno?“ ga je prekinila. „Ne, ne grem. Imam samo dva dni prosta, ne bi rad prepotoval, povrhu“ — obotavljal se je — „nisem sam, teta! Spoznal sem dekle, je napol Slovenka,“ je hitro dodal, „rad bi ti jo predstavil, tetica, prvi v vsej družini. Ti si bila zame vedno druga mama, vedno razumevajoča.“ „Prideš, kdaj, povej!“ „Pa, če se oglasila v nedeljo?“

Dnevi so ji hitro minevali. Nakupila je za blagoslov, spekla potico in bila je vesela in pomlajena. Pobarvala je pirhe, že v drugo je pobrisala namišljen prah po knjigah in slikah. Imela je veliko knjig in veliko slik. „To so moji zakladi,“ je rada rekla, kadar se je kdo čudil njeni zbirki. V nedeljo je po maši tekla domov, da pripravi kosilo. Zunaj je sijalo jesensko sonce, na balkonu so še cvetele rože, tudi v vazah jih je imela.

Pri vratih je pozvonilo. Hitro si je odvezala predpasnik in hitela odpirat. Za šopom rož je ugledala Danijev vesel obraz in poleg nje je stalo dekle črnih las in oči. Ostrmela je. S tujim naglasom jo je pozdravila z „dober dan!“ „Dosti več po slovensko ne zna, a pravi, da bi se rada naučila,“ je pojasnjeval Dani. V začetku vse tako pravijo, je pomislila, a prijazno je dekletu stisnila roko in jo nalahno potisnila skozi vrata. Po kosilu sta se gosta umestila v udobna naslonjača, ona pa je pohitela po kavico. „Kako imate lepo tukaj!“ je dekle vzkliknilo skoraj zavirljivo, „to ste srečni, ko imate tako lepo stanovanje!“ Res, bila je ponosna na svoj domek in čeprav se ni nikdar dokončno privadila samoti, je bila le vesela, da si je z lastnim trudom doprinesla svoj „kot“, kot je rekla. Niti knjige niti slike niso bile le okras, to je bilo del njenega življenja. Kadar jo je mučila samotnost, je prelistavala svoje ljubljene, gledala slike in se spominjala. V vsem je bil njen trud, njeno delo, njeno življenje.

„Kaj pa premišljuješ?“ je bil radoveden Dani. „Nič posebnega. Kaj pa mama, ali ne bo nejevoljna, ker nisi šel domov?“ je zaobrnila pogovor. „Doma jih je dosti, ne bodo me pogrešali, sicer pa sem ji pisal. O Rosani ji zaenkrat še nisem pravil, za to še ni čas. Včeraj sem bil prvič pri njih, oče je Slovenec in ko sem omenil tebe, je rekel, da te pozna.“

Pregledali so zadnji album slik, kar jo je Dani presenetil z vprašanjem: „Povej mi teta, kako da se nisi poročila?“ Medel nasmeje Veroniki zaigral okoli ust. „Ni vsem dano,“ je rekla tjavendan. „Ne, oprost, ne misli, da sem danes prvič na to pomislil. Imaš vse, kar mora imeti dobra žena. Povrhu mama vedno pravi, da si bila lepa, privlačna.“ „Ampak, Dani,“ je bilo nerodno dekletu, „to se ne sprašuje!“ „Ampak je zares čudno, zato vprašam.“

Veronika ga je dvomljivo gledala. Le kaj mu je padlo v glavo? Ali naj mu zares pove,

ali se ogne vprašanju? Pa še to dekle je zraven, prav to in jo napol začudeno, napol v zadregi gleda. Zamislila se je. V duhu se je videla na slovenski prireditvi, kjer sta se spoznala. Bil je postaven fant in takoj je pokazal zanimanje zanjo. Spremil jo je domov, takrat je že stanovala v svojem stanovanju, ki pa je bilo še skoraj prazno. Knjige je imela zložene v škatlah, slike, ki pa jih je bilo še veliko manj, je imela zavite in postavljene v kotu spalnice. Obstal je pri vratih in jo gledal. „Lepo ime imaš, vseč mi je. Verica! Jaz sem le kranjski Janez, kot pravi moj oče, ki tudi rad pripoveduje, kako je bilo doma. Menda so me dalj krstiti po stricu, ki je padel v vojski. Oče je bil še otrok, ko so se sem priselili, a stric Janez je bil mladoleten domobranec. Imam njegovo sliko v uniformi, precej sva si podobna. Prav tako je želel postati kemik kot jaz in vojska mu je prekrizala načrte. Meni manjka še dve leti, prezgodaj je še, da bi te vprašal, če me boš počakala, ali vesel bi bil, veš, Verica!“

In Veronika mu je bila zvesta. Iz dveh let so postala štiri. Kemijo je srečno končal, potem je prišla praksa. V teh letih je ona opremila stanovanje in poleg službe je hodila v risarski tečaj. „To me je vedno veselilo,“ mu je zatrjevala. „Narisala te bom,“ mu je obljubila. In res je imela še sedaj na pol narejeno njegovo risbo.

„Čas je, da misliiva resno“, ji je nekega večera dejal, ko jo je pospremil iz službe. „Če prodaš tvoje stanovanje in pridava moje prihranke, lahko kupiva kaj malo večjega, bolj družinski primenega.“ Stanovanje bi lahko prodala, takoj je našla kolegice, ki so se zanimale zanj. A njej je bilo težko ob misli, da bi se poslovila od teh dragih ji sten. Starši so ji zgodaj umrli in ostala je sama. Nekaj časa je živela pri sorodnikih, ali povsod se je čutila odveč. Stanovanje ji je prineslo duševni mir, a včasih tudi samoto. Verjetno sem se preveč zaprla vase, je pomislila. Ali vseeno se je veselila novega življenja. Janez je bil njena resnična ljubezen, verovala je vanj, mu zaupala.

Nekega dne pa ga je srečala čudno razburjenega. „Veš, včeraj sem bil povabljen h kolegu, imel je rojstni dan in ker ga ne poznaš, te nisem povabil s seboj. Tam mi je predstavil svojo sestro Esther. Še v življenju nisem videl deklet s tako črnimi očmi in lasmi. Bila je zares nekaj izrednega. Vsa Španka je, še celo z vozlom las na tilniku. Samo še „mantilla“* ji je manjkala! Pripovedovala je o svojem potovanju po Evropi, tudi po Španiji, kjer se je počutila kot doma. Sorodniki, starši so Španci, so hoteli, naj kar pri njih ostane, celo nekaj španskega naglasa je privzela.“

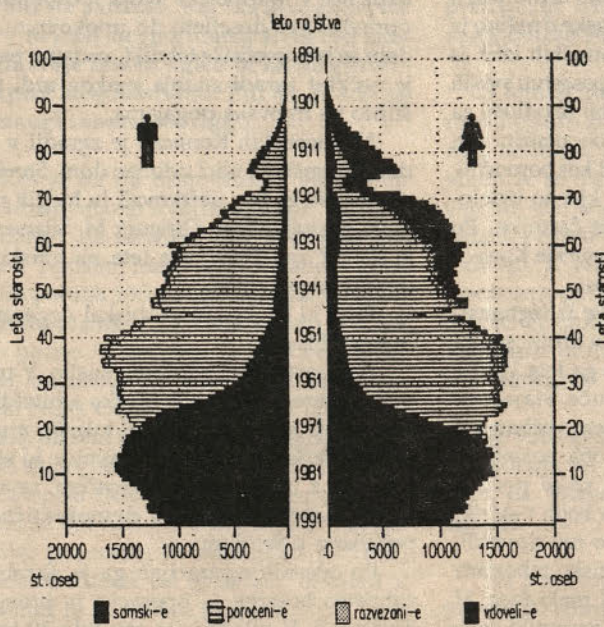
Veronika ga je molče poslušala. In od takrat se je fant spremenil. V njeni družbi je bil raztresen, malobeseden. Že ni več govoril o poroki in ne nakupu stanovanja. Nekoč sta se napričakovano srečala, so se srečali! Janez je zatopljen v pogovor z dekletom, ki ga je spremljala, prezrl srečanje z Veroniko. A dekle je opazilo začuden pogled in ga opozorila. Ustavili so se. Opoldanska ura je napolnila ceste, ljudje so se drenjali, jih potiskali k zidu in tam je Janez v zadregi predstavil dekletu. Ko je Veronika opazovala črnolasko, se je v njej nekaj zrušilo. Ne, ne bom prodala stanovanja, to je bilo prvo, kar je spoznala.

Dani in Rosana sta jo opazovala. Sedela je v stolu vase pogreznjena, zaprt album

* Mantilla = pajčolan.

Manj kot dva milijona nas je

Prebivalci Republike Slovenije ob popisu 1991 po starosti, spolu in zakonskem stanu.

Slovensko drevo življenja 31. marca 1991.

Po popisu prebivalstva, ki je bil marca 1991, je v Sloveniji živelo 1.965.986 prebivalcev — 952.611 moških in 1.013.375 žensk. Po zakonskem stanju je bilo moških samskih 455.610, poročenih 456.863, vdovcev 18.853, razvezanih 20.095, za 1.190 pa ob popisu niso ugotovili zakonskega stanu. Samskih žensk je bilo 401.771, poročenih 406.381, vdov 114.614, razvezanih 43.083, neznanega zakonskega stanu 2.526.

To, da se generacije otrok, rojenih v enem letu, zmanjšujejo že dobro desetletje,

ji je obležal v naročju, njeni že rahlo posiveli lasje so se svetili v soncu. „Teta!“ je vzkliknil nečak, „ti ni dobro?“ „Kaj,“ se je zdramila in ga začudena pogledala. „O saj, dobro mi je, le zakaj ne! Ampak tvoje vprašanje mi je vzbudilo spomine.“

Ozrla se je na dekle: „Tvoji mami je ime Esther, res, in tvoj oče je Janez. Podobna si materi, zelo podobna! Rekla si Daniju, da bi se rada naučila slovensko. Tudi tvoja mama je to rekla. In zna?“ Dekle se je zasmejala. „V začetku, pravi mama, da je nekaj znala, potem pa je pozabila. Pa tudi oče vedno le špansko govori, le poje po slovensko.“ „Ima vedno tako črne lase?“ „Imela jih je, zdaj je že posivela. Vidim, da ste jo poznali.“ „Srečali smo se. Ti, Dani, si me vprašal, zakaj se nisem poročila,“ se je obrnila k nečaku. „Imela sem premalo samozavesti, prehitro sem se pustila premagati. Res, to bo! Našim fantom imponirajo španski tipi deklet. Je nekaj novega zanje. Me smo jim preveč vsakdanje, preveč svetle, medle, brez kontrasta. In nisem se znala spustiti v borbo. Morda pa me tudi fant ni imel resnično rad. Kdo ve?“

Vstala je, trdo postavila album na mizo in odšla v kuhinjo. Naekrat se je počutila sproščeno. Preteklost je izginila. Prehitro sem zaprla življenje za seboj, prehitro sem se predala. A zdaj je doma pomlad. Odprla je snemalnik in zadoneli so domači zvonovi, slovenski zvonovi. Vabili so k Vstajenju. Veter je odrinil balkonska vrata in argentinska jesen ji je nanosila zlatega listja na balkon. A ona bo šla v slovensko pomlad! Nihče ji ne brani, jutri bo šla na agencijo.

Znočilo se je, ko so se poslovili. Še dolgo je stala na pragu, gledala je njuni senci, ki sta se odmikali, potem pa ji je pogled obšel sosedovo lipo, še napol jesensko. A ona bo šla tja, kjer bo šele ozelenela.

ni novost. Še leta 1980 se je rodilo 30.000 otrok, nato pa je število padalo, tako da sta bila ob zadnjem popisu samo še 21.702 otroka stara eno leto. Popis je pokazal tudi, da so populacijsko najmočnejši letniki 1951 (ob popisu je bilo 32.574 ljudi starih 40 let) ter letniki 1953 (32.896), 1954 (32.675), 1955 (32.725), 1956 (32.571) in leto 1957 (32.524). Našteli so 13 ljudi, ki so bili stari sto in več let, od tega le dva moška (enega poročenega in enega samskega) in enajst žensk (od katerih je bila le ena samska in deset vdov). Zanimiv je tudi pogled na razpredelnico, ki kaže število poročenih ob določeni starosti. Tako so bile ob popisu v Sloveniji pri štirinajstih letih poročene tri

ženske in noben moški, pri petnajstih letih pa je bilo poročenih 61 moških in 53 žensk, pri tej starosti pa so našli tudi že enega vdovca in dve vdovi ter dva razvezana moška in dve razvezani ženski. Ob popisu je bilo največ poročenih moških starih 38 let (13.231), največ vdovcev starih 80 let (682), največ razvezanih pri 40 letih (851). Slika je pri ženskah nekoliko drugačna in tako je bilo največ poročenih žensk starih 37 let (bilo jih je kar 12.846), največ vdov je bilo starih 69 let (4.145), zanimivo pri tem pa je, da je pri tej starosti skoraj desetkrat manj vdovcev ali natančno 490. Največ razvezanih žensk je bilo starih 40 let (1.223).

D. H. - „Slovenec“, 15. marca 1993

SLOVENCİ NA KOROŠKEM

C.A.N.: Center avstrijskih narodnosti je imel občni zbor. Bile so prisotne vse narodne skupnosti. Kritika delegatov je soglasna in nedvomna: pismene prošnje gradiščanskih Hrvatov je dr. Tichy ignoriral in preprečil sejo sosveta zanje, predvsem pa preprečuje pravočasno plačevanje finančnih podpor, za katere obstajajo mesece stari sklepi. Karel Smolle je novi predsednik in „oče“ tega Centra. Dal je vedeti, da bodo morale vse manjše skupine pregledati svoje zastopstvo itn., urediti vsaka svojo strukturo. V tem je slovenska manjšina nudila lastni model narodnostnega parlamenta ter deželnozborskega zastopstva.

JEZIKOVNI ZNAČAJ: Dr. Marjan Šturm, predsednik levičarskih ZSO trdi, da med slovensko in nemško govorečimi Korošci ni razlik. Dr. Grilc in dr. Stuhlpfarrer sta posebno ugovarjala tej trditvi, da Slovence razlikuje od večinskega naroda dvojezičnost in da narodnost ni samo jezik, komunikacija, ampak identiteta. Slovenci so dokazali, da imajo dosti poguma za mirno in enakopravno sožitje.

DUNAJ: Vsako leto odide na Dunaj veliko število Slovencev na študij. Potem mnogi ostanejo tam, ker so poklicne možnosti velike, in ko se ustanavljajo družine, se ne morejo odločiti, da se vrnejo na Koroško. V najboljšem primeru se sami potrudijo za slovensko izobrazbo otrok. Skupina staršev se je odločila, da situacijo izboljša in je pričela delati, da bi imeli tudi na Dunaju slovenski otroški vrtec.

UMRLI SO V SLOVENIJI + Karli Skoberne

V Slovenskih Konjicah na Štajerskem je 18. marca po operaciji v slovenjgraški bolnišnici in šestmesečnem zdravljenju v Ljubljani in Rogaški Slatini umrl Karli Skoberne, tretji sin devetčlanske družine iz Frankolovega pri Celju. V otroških letih je pridno pomagal z delom na posestvu svojih staršev, po končani ljudski šoli se odločil za krojaški poklic v Vojniku. Po vajeništvu in končani obrtni šoli je nastopil kot pomočnik v uglednem salonu v Celju, kjer so izdelovali obleke za jugoslovanske častnike. Po nekaj letih se je preselil v Slovenske Konjice in se izpopolnjeval v krojenju.

Nemška zasedba Štajerske iz izgnanstvo brata Slavka Skoberneta v Srbijo sta ga hudo prizadela in Nemci so ga leta 1943 z bratom Viktorjem kot tisoče Štajercev vpoklicali v vojsko. Po kratkem vežbanju v Kufsteinu na Tirolskem so oba poslali na francosko bojišče. Viktor se je predal Francozom, Karlija so zajeli v bojih v Afriki Amerikanci. Kot Slovincu so mu dovolili, da se je preselil v jugoslovansko taborišče blizu Kaira. Tu se je zadržal malo časa. V taborišče so prihajali Titovi zaupniki in v kratkem času so zablestele na kapah številnih Jugoslovanov kape z rdečo zvezdo. Zapustil je taborišče in se vrnil k Amerikancem. Kmalu so ga pripeljali v Anglijo in nato v ZDA, v Cleveland. Tam se je še bolj izpopolnil v krojenju in angleščini, se vrnil po nasvetu svojega brata Slavka v domovino in končal v Zagrebu trgovsko šolo ter se poročil z gospo Milico. Oba sta

se zaposlila v bivši Woschnakovi usnjarni v Konjicah, kjer so ga delavci izvolili za direktorja. To službo je poleg vodstva podružnice v Mariboru s svojo sposobnostjo opravljal več desetletij do upokojitve. Pri delu se je posvečal le tehniki, vodstvo pa ga je večkrat zaradi znanja jezikov tudi pošiljalo na trgovska pogajanja.

V Slovenskih Konjicah je zgradil v sedanjosti Slomškovi ulici udoben dom. Številni zdomci so ga leta obiskovali in hvalili njegovo gostoljubnost. Dirigent M. Šijanec se je največ zadrževal vsa leta na obisku v domovini pri njem.

Pred 14 leti je z ženo obiskal Argentino in brata Slavka.

Življenje ga je hudo preizkusilo. V prometni nesreči se je ubila hčerka arhitektka. Nesrečo je težko prebolel. V tolažbo mu je ostala hčerka Dragica — zdravnica, ki se je poročila z inž. Francem Kovačem, ravnateljem Kmetijske šole in demokratičnim politikom v Šentjurju.

Po očesnih operacijah ga je zgrabila zahrbtna bolezen — operacija in prezgodnja smrt. V tolažbo sta mu bila 20-letni vnuk — študent in vnučinja — srednješolka.

Sožaljem zdomskih obiskovalcev na njegovem domu se pridružujejo tudi številni nemški vojaki (Štajerci), ki so se rešili in živijo v zdomstvu. Sožalje družini, bratu in številnim sorodnikom v Dobrni, Celju in Atomskih toplicah in na Frankolovem.

-o.

Iz Patagonije solzo prijatelju na grob

Bariloče, februarja 1993

Telefonski klic iz Slovenije: „Umrli je tvoj prijatelj Branko Bric.“ Stisnilo me v srcu, neka čudna žalost, globoka in dolga doba prelepih in plemenitih spominov se je pretrgala, noge me niso trdno držale. Tih so solze vrele iz srca ob notranjem gledanju prizorov mojih otroških let in ob srečanju Branka, že moža in očeta, v zadnjih letih. Oba sva čutila: najina očeta sta bila velika in plemenita Slovenca, prijatelja in sodelavca, krivično preganjana pod fašizmom in nato od komunistov oba obsojena na smrt kot „izdajalca“, ker sta mislila drugače, ker sta opozarjala ljudi na nevarnost komunizma za naš narod.

Branko! Kot otroci smo imeli pri tvoji družini v Dornberku kotiček sreče in miru. Če smo z očetom prišli k vam, sta se on in tvoj oče zaprla v sobo, da sta govorila „važne stvari“. Mi smo se igrali, hodili po vinogradu in tvoja mila mama nam je večkrat ocvrla „fritaljo“ iz svežih jajc. Pri vas ni bilo kreganja med otroki, vladala je milina in dobrot. Potem pa tista strašna vest: „Partizani so ustrelili na njivi Ivana Brica in to v prisotnosti Branka in enajstletnega Bogdana.“ Moj oče, dr. Janko Kralj, je bil takrat neizmerno žalosten. Rekel je mami: „So že tukaj.“ Preje sem vedno slišala: „So že začeli.“ Ko sta z bratcem Bogdanom še otroka kot nora tekala skozi grme čez polje in prišla do mame, popraskana in raztrgana, je ta „močna žena“ dojila sedmega otroka, sestrico Boženko. Ob tisti neizmeri žalosti si moral postati mož, mladi štiriinajstletni Branko, branitelj svojih dragih, obramba pred vdorom potrtosti in uporom nad krivico. Umorili so družinskega očeta, kristjana, borca za naravne pravice Slovencev pod fašizmom. Na notranjem ministrstvu v Rimu najdeš še danes vse podatke o tem, zakaj je bil tvoj oče preganjan, pozneje uklenjen in odpeljan v konfinacijo leta 1936 ter pozneje zopet zaprt 20. aprila

1941. V dokumentu, izdanem na goriški prefekturi 13. februarja 1930, lahko beremo o tvojem očetu: „...mogli smo tako dognati, da je Bric duša politične situacije v Dornberku, ker je tako kot kulturno tudi po politični preteklosti in moralni drži edina oseba poleg vaškega duhovnika, ki ima vpliv na ljudstvo.“ — Tistega tragičnega dne leta 1943, ko fašizma še ni bilo konec, dragi Branko, vas je tudi „to ljudstvo“ zapustilo. Tvoj plemeniti oče je postal „izdajalec“, kar tako na kratko.

Naš oče je še isti dan poslal človeka k vam, da tebe in Bogdana pripelje v Gorico, da se še vama kaj ne zgodi, saj sta bila prič pri kruti smrti. Ti si odšel pod Višarje k dobrim ljudem na delo. Bogdan pa v malo semenišče. In potem trpljenje, osamelost tvoje družine, zapostavljanje njih, tebe, vaših otrok. — Tvoja mati mučenica je stala trdna v veri, molitvi in ljubezni in ti, Branko, si bil steber plemenite opore v trpljenju in upanju njej in tvojim bratom. Ostali ste zvesti; duhovniki krasijo družine potomcev Ivana Brica. Minil je čas, veliko čudnih stvari se je zgodilo, bolečina ni umorila v nas ljubezni do visokih vrednot. Srečala sva se po petinidesetih letih, ko sem koncertirala s svojim zborom iz Bariloča v Gorici februarja 1982. Zmedena od doživljanja nastopa v svojem mestu ter pozdravov sem zagledala visokega moža, ki mi je ponujal roko. Gledal me je in njegove oči so bile solzne. „Lučka!“ Posmejale se je in spoznala sem ga: „Branko!“ — Odšel si, ljudje so pritiskali.

Leta 1988 sva se v Gorici dolgo in pristrano pogovarjala. Prijateljstvo je bilo močno ob istih vrednotah in spoznavanjih. „Pridi v Dornberk k nam,“ si me povabil. „Še malo počakajmo,“ sem ti rekla takrat. In tako me je moj sin Marko novembra dne 1992 pripeljal v to vas. Spoznala sem hišo Briceve družine, a sinko se je posmešnil, češ, od otroških let do sedaj je nemogoče,

Na meji med Slovenijo in Hrvaško bo treba postaviti okoli 10.000 mejnih kamnov

15. in 16. marca je v Zagrebu zasedala mešana hrvaško-slovenska delovna skupina za določitev in označitev meje med državama. Strokovnjaki so na tokratnem srečanju želeli določiti mejno črto.

Pred začetkom sestanka sta imeli tako hrvaška kot tudi slovenska stran ogromno dela s pripravami kartografskih podlag, na podlagi katerih bodo določali mejno črto.

Po mnenju geodetske uprave za vseh 17 občin, ki mejijo s sosednjo Hrvaško, bodo vrisane katastrske meje (že na prvem sestanku so se s hrvaško stranjo načelno dogovorili, da bo osnova za določanje meje meja katastrskih občin) s sosednjo Hrvaško, kar pa še ne pomeni, da bodo to tudi dokončne meje. Vse te predloge meje so strokovnjaki vrisali na temeljne topografske karte (TTN) v merilu 1:5000. S podobnimi kartami bodo na sestanku opremljeni tudi Hrvatje.

Celotno dolžino meje med obema državama so razmejili na 11 delovnih sektorjev, ki jih bodo najprej skupaj pregledali v pisarnah. Najprej bodo na posameznem sektorju poskušali določiti mejno črto, s katero se bosta strinjali obe strani. Morebitne sporne zadeve, ki so po mnenju našega sogovornika lahko povsem tehnične narave (razlike, ki nastanejo pri vrisovanju na karte ipd.) bodo sami ali pa s pomočjo strokovnjakov iz posameznih področij (gozdarjev, kmetijcev, vodnarjev ipd.) poskušali rešiti v pisarni in na terenu; če jim posameznih vprašanj ne bo uspelo rešiti na ravni delovne skupine, bodo zadevo predali v reševanje diplomatske komisije ali pa celo vladama obeh držav.

Ko bodo s strani obeh komisij opravljena odprta vprašanja, se bodo člani obeh komisij podali na teren. Po nekaterih izkušnjah celoten postopek določitve meje traja tudi do deset let.

da mama ve, katera je hiša. Peljal je naprej. „Ustavi, bom vprašala to ženo.“ Ustavil je, pokazala je prav na tisto hišo. Pozvonila sva in čakala. Vrata so se počasi odprla in tam si stal, Branko, v svoji odkritosrčni osuplosti, brez besed. Razgovor je potekal, kot bi se v teh letih vedno srečavali. „Škoda, da sem tako bolan,“ si vzdihnil. Bolehal si na srcu. Prišla je potem tvoja žena, sin in mlada nevesta. Med pogovorom pa še lepo, mlado dekle. Pripovedoval si, dragi Branko, kako ste živeli v teh petdesetih letih po očetovi smrti, po revoluciji, o težavah, o veselju petja v zboru, o fotografiji, o tvojem delu in naporu; pa še o trpljenju in samoti po očetovi smrti in tudi o težavah ter o zapostavljanju vas in vaših otrok. — Mlado dekle je tiho sedelo pri mizi. Iz krasnih, modrih oči so tekale velike, tihe solze, ki so se prelepo ujemale z izrazom nežnosti in miline njenega obraza. Plemenita dediščina Iva in Branka Brica!

Odšla sva s sinom tistega deževnega novembrskega dne proti večeru s polnim prtljažnikom dobrot z obljubo, da se bova vrnila in da Marko pripelje otroke na češnje ali na trgatve v Dornberk. Prišel bo na tvoj grob, dragi prijatelj!

Letos bo 50 let od krutega umora tvoje očeta, Ivana Brica. Ti, dragi Branko, si mu ostal zvest s pričevanjem svojega plemenitega, poštenega, vernega življenja, Bog ti bodi plačnik in ti podeli nagrado tistih, „ki so tekmo zmagali“, jaz pa polagam iz Patagonije venec solza na tvoj in tvojega očeta grob, dragi prijatelj! — Najino kramljanje bova pa nadaljevala v dvoranah miru, Ljubezni in Resnice, kamor upam, z božjo pomočjo, priromam tudi jaz.

Lučka Kralj Jermanova

Na osnovi kartografske dokumentacije bodo člani komisij potem na terenu določali mejo z začasnimi lesenimi količki (zabitimi v tla) označili začasno mejo. Pri tem postopku so po pripovedovanju našega sogovornika dolžni voditi natančen zapisnik, v katerem so poleg ostalega določeni azimuti posamezne točke, razdalje med posameznimi količki itd. Skratka položaj posameznega količka mora biti napisan tako natančno, da ga geodeti lahko kadarkoli zamenjajo, če je to potrebno. Razdalja med posameznimi količki oziroma pozneje med posameznimi kamni naj bi bila tolikšna, da se vidi od enega do drugega mejnega kamna.

Pričakujejo, da na topografskih kartah med vrisanimi mejami med državama ne bo večjih nesoglasij, več težav pa bodo imeli zato, ker so vodotoki na pozameznih mestih precej spremenili površje. V teh primerih bo slovenska stran predlagala, da bodo izračunali sporne površine, ki bodo prišle v poštev za zamenjavo. Nobena država v tem primeru ne bo izgubila svojih površin, pač pa se na tak način (taka je tudi praksa drugod po svetu) rešijo razne nelogičnosti in problemi, ki bi lahko v prihodnje oteževali odnose med državama. Podobna je tudi praksa v primeru, ko se denimo posestva posameznega kmeta ob razmejitvi razdeli med dve državi. Take nelogičnosti skušajo reševati tako, da najprej upoštevajo želje lastnika, potem pa se morata s spremembo strinjati tudi obe komisiji. Tako kot povsod bo najbrž podobnih problemov kar precej, vendar se ob soglasju obeh komisij večino zadev lahko uredi tako, da sta zadovoljni obe strani. V tistih primerih, ko imajo posamezni lastniki zemljo ali druge nepremičnine na hrvaški strani meje, pa bodo zadeve tako poskušali urediti na podlagi dvolastništva.

Dolžina meje med Hrvaško in Slovenijo je 546 km., od tega je 306 km. meje po kopnem, 240 km. v vodah. Na sosednjo Hrvaško mejijo 17 slovenskih občin, v katerih živi 450.000 prebivalcev. Na teh območjih je več kot 13.000 lastnikov zemljišč s Hrvaške oziroma drugih delov bivše Jugoslavije. Zemljišč, ki so dvojno evidentirana, pa je za okoli 310 ha.

Po izračunih geodetov bo na meji med državama okoli 10.000 mejnih kamnov. Izdelava vsakega kamna stane od 1500 do 2000 tolarjev, medtem ko postavitev mejnega kamna stane od 25.000 do 30.000 tolarjev. To pomeni, da bi samo postavitev vseh mejnih kamnov stala okoli 250 milijonov tolarjev. Če pa k tem stroškom dodamo še druge stroške, bo to v prihodnje pomenilo kar precejšnje breme tako za slovenski kot tudi za hrvaški proračun.

Poleg slovensko-hrvaških obmejnih kamnov bo morala naša država v prihodnje obnoviti oziroma zamenjati obmejne kamne tudi z Avstrijo, Italijo in Madžarsko, saj so na vseh že obstoječih mejnih kamnih še vedno jugoslovanske oznake. Teh mejnih kamnov je okoli 8500.

Medtem ko bo morala naša država s Hrvaško še urediti celoten postopek v zvezi z mejo, bomo imeli predvsem pri vzdrževanju meje in mejnih označev nekaj težav. V bivši Jugoslaviji sta za vse obmejne zadeve skrbeli posebna služba pri zunanjem ministrstvu in skupina geodetov pri Vojno-geografskem inštitutu v Beogradu. Tam so imeli tudi vse dokumente v zvezi z avstrijsko, italijansko in madžarsko mejo. Ker teh dokumentov Sloveniji ni uspelo dobiti iz Beograda, so ji na pomoč priskočile sosednje države, ki so fotokopirale vse dokumente in jih poslali v Ljubljano.

Po „Delu“

Intervju s STANISLAVOM KLEPOM

BREZ SPRAVE SMO PODOBNI KAMPUČIJI

Kadar govorimo o spravi v Sloveniji, ne moremo mimo Stanislava Klepa, kranjskega odvetnika, ki se že leta trudi, da bi si udeleženci bratomorne državljanske vojne podali roke; eni priznali krivdo, drugi pa jo odpustili.

Projekt sprave je v zadnjem času skorajda zamrl, privilegiji „revolucionarne srenje“ se niso zmanjšali, o revoluciji in posledicah se več ne govori. Enainosedemdesetletni Stanislav Klep si še vedno služi z rednim delom (še ni upokojen), medtem ko so se v javnosti pojavili podatki, da npr. Mitja Ribičič prejema 140.000 SIT pokojnine.

Glede na ta in podobna dejstva nas je zanimalo, ali se je Stanislavu Klepu kaj omajala vera v spravo in ali name-rava s tem projektom nadaljevati.

Sprava po spravi bi bil dober naslov za začetek najinega razgovora. Bilanca trdih prizadevanj za spravo, kot pravijo nekateri, je, da ena stran uživa prijetnosti privilegijev tudi v demokraciji, na drugi strani pa niti mrtvi ne morejo dobiti mrliških listov. Kako v luči teh ugotovitev ocenjujete delo vašega gibanja za spravo?

Naše gibanje ima kljub vsemu precejšen pomen za slovenski narod. Spravi dajem prednost pred sodbo, kajti ta je prednostna vrednota, ki pomeni več od sodbe. Tudi če je sodba pravična, ima za posledico prizadetost obsojenih. To je klic k drugi skrajnosti, celo k sovražnosti, tako da moram reči, da tudi pravična sodba ne rešuje vsega. Sprava je kategorični imperativ današnjega časa; tudi drugje po svetu. Seveda pa sprava, ki ne upošteva resnice, ni prava in z njo ne dosežemo mnogo. Resnico moramo ugotoviti, odgovorni naj bi priznali odgovornost, nekrivi, oškodovani pa naj bi krivdo krivcem oprostili. To je smisel sprave. To je pot k ljubezni (čeprav še ni ljubezen) in sožitju, brez tega ni pravega napredka. To je še posebej pomembno za slovenski narod. Kar se je dogajalo pri nas, se je dogajalo redkokje — nemara je bilo hujše le še v Kampučiji. Kjer ni bilo medsebojnega klanja, je razumljivo, da sprava ni vprašljiva.

Nekdo mora krivdo priznati in nekdo oprostiti, ste dejali. O kakem priznanju pri nas ne moremo govoriti, to se menda ni zgodilo niti na načelni ravni.

Mislím, da je razlog za to v neprizadetosti oblasti, prejšnjih kot zdajšnjih. Čeprav nisem privrženec prejšnjega režima, pa moram Janezu Stanovniku priznati, da je tedanje predsedstvo objavilo izjavo o narodovi pomiritvi. V tej izjavi se ni več govorilo o izdajstvu marveč le še o kolaboraciji. To je bil velik napredek. Naše gibanje je to izjavo s določenimi pripombami pozdravilo. Kolaboracionizem namreč za domobrance ni tolikšno breme, saj je bil nujen, potem ko je partija prisilila velik del Slovencev h kolaboraciji. Ta pojem je zelo širok. Vsak človek mora z oblastjo do neke mere sodelovati in od nje se ne more zahtevati, da se samouniči. Kolaboracija ni „smrtni greh“, res pa je, da ni častno dejanje. Tudi pri predstavnikih komunističnega režima je bilo moč zaslediti kolaboracijo. Tito je z Nemci vzpostavljaj stike, vendar se nemški generali niso ustrezno odzvali.

Omenili ste Stanovnika. Ali ne gre

nemara te geste pripisati politični nedefiniranosti. Oblast je tedaj rada popuščala, „grozila“ je namreč demokracija, in ni vedela, kaj se bo zgodilo? Po volitvah so se teze o raznih izdajstvih spet okrepile?

Sile „leninizma“ so pri nas še močne. Pred decembrskimi volitvami so se spet konsolidirale. Nastopile so enotno in disciplinirano, zlasti pri volitvah za predsednika republike Milana Kučana. Velik vpliv na volitve je imela Zveza borcev, ki šteje 80.000 članov. Poudarjali so, da se ne sme pogrevati takih stvari, kar je bilo, je bilo itd. Po drugi strani pa so še kako podpirali SDP in sorodne stranke. Zanesljivo vem, da so svojim članom pošiljali navodila, kako morajo voliti. Proglašali so se za nadstrankarsko organizacijo, v resnici pa je zelo strankarska. V zvezi borcev je, tako ugotavljam, oporišče bivših leninističnih struktur. Prenovitelji so mlajši ljudje, trdnjava je ZB, vendar tudi ta ne more več nadzorovati večine. V članstvu te organizacije so tudi ljudje, ki jih sumimo, da so storili zločine. Zločinci namreč niso prišli z Marsa, so med nami, borčevska organizacija pa jih ščiti. Združeni ob Lipi sprave jih ne obsojamo, obsojamo pa zločine. Borčevska organizacija pa niti zločine noče obsoditi, nasprotno: pred leti je tedanji predsednik izjavil, da so jih pobili še premalo.

Vi ste pravnik. Če bi hotele konkurirati ZB z veteransko organizacijo, bi se verjetno morali ponovno formirati in začeli pogajanja z državo. Zakaj tega niste storili, zakaj ima ZB še vdno brezpogojen monopol na tem področju?

Mislím, da je vzrok v neozaveščenosti poslancev, ki sprejemajo zakone. Glavni vzrok je, da slovenski narod misli, da pojem NOB vsebuje le OF in NOV. Res je, da je bilo to gibanje najštevilnejše, vendar zamerjam druge protifašistične in protinacistične skupine, npr. Tigra na Primorskem, že l. 1935. Na Štajerskem poznam skupine, ki niso delovale v okviru OF, pa so nastopale proti okupatorju.

O tem piše zgodovinar Milan Ževart iz Maribora. Gre za spontane skupine, tudi sam sem bil član ene od teh, ki se je kasneje pridružila OF. Mnoge pa so ostale zunaj OF. Na Štajerskem je najbolj znana t. i. Melaherjeva skupina slovenskih četnikov, ki se ni priključila OF. Iz nje se je oblikovala skupina Križarjev („Matjaževa vojska“), morda ste že slišali zanjo. Udbovci so jih lovili še leta 1946.

Bili ste partizan. Kaj vas je nagnilo, da ste v najbolj neoportunem trenutku zastavili svoje ime in ugled in začeli govoriti v prid nasprotnikom? Zdi se, da vas za to mnogi soborci sovražijo.

Res je, da mi nasprotujejo, vendar ne vsi. Imam mnogo somišljenikov, ki me tiho podpirajo. Ko sem leta 1946 zvedel za poboje v Teznu, me je zelo prizadelo. Tam je bilo pobitih 100 do 130 hrvaških ustašev in domobrancev. Za Teharje sem izvedel zelo pozno. V časopisu Delo je nekdo zapisal, da poboji ne morejo zmanjšati velikine NOB. Odgovoril sem, da bi bil moj ponos, da sem bil partizan, mnogo večji, če takih dejanj ne bi bilo. Leta 1985 smo imeli na časopisu Delo zaradi tega razpravo, na kateri so bili tudi člani CK. Moral sem nekoliko popustiti in zmanjšati ostrino, vendar je članek bil objavljen, nekateri v strukturi se že gledali trezno...

Bolj trezno kot zdaj?

Tega ne bi želel reči.

Morda bolj prestrašeno kot zdaj?

Ne bi želel dajati ocen, ki bi zelo škodovali mojim nasprotnikom-leninistom. Ti se še vedno hranijo od ideologije nasilja. Partizani niso moji nasprotniki. Mnogi smo šli mednje samo iz narodnostnih nagibov.

Ste vi uradno še član Zveze borcev?

Da, še sem član ZB. Prej ste me vprašali o skupni veteranski organizaciji. Naše gibanje je o tem razmišljalo, vendar moram reči, da pri ZB ni razumevanja za kaj takega. Člani ZB povečini dobivajo pokojnine, če bi se to moralo deliti, bi se na njihov račun. Skupina domobrancev je tako majhna, da ne bi finančno ogrozila države, pomembnejša pa je skupina nemških mobilizirancev. Teh je okoli 15.000 in so bili zelo zapostavljeni. To vprašanje smo oktobra 1991 ob lipi sprave načeli. Lahko bi imeli svojo veteransko organizacijo, vendar je mnenje tudi med njimi deljeno.

Bi lahko govorili o še eni skupini, o mrtvih, ki imajo pravico do dobrega imena in poštenega groba? Nenazadnje je to opredeljeno v temeljnih človekovih pravicah, potrebno pa za zakone o dedovanju, denacionalizaciji itd.?

Napake na tem področju so, kot sem že povedal, plod leninistične miselnosti, ki je še zelo močna. Prava demokracija preprosto ne more prodreti. V državnem zboru nima niti večine niti moči, ki bi to zagotovila. Prevladuje „prejšnja“ miselnost, pod vplivom vodstva Zveze borcev, ki izpostavlja NOB. Ne morem pritrditi mnenju, da brez NOB ne bi bilo svobodne Slovenije. Šlo je namreč tudi za tretji totalitarizem — komunizem, ki je strašnejši kot sta fašizem in nacizem. Tega preprosto ne želijo priznati. Narod je bil v tem projektu odrinjen in prevaran. Prevladuje tudi napačno prepričanje, da se je samo partizanstvo bojevalo za slovenski narod. Enako so svoj narod ljubili domobranci. Kako mora biti ena tretjina slovenskega naroda izdajalskega? Slovenski narod pa ni narod izdajalcev.

V zvezi s tem ste začeli neko pot. Predstavili ste Kardeljev dokument, ki razkriva, kako je ukazoval poboje, zdaj ste

predstavili Kidričevega, pisali ste Milovanu Đilasu itd.

S tem želim doseči, da se udeleženci revolucije in priznani slovenski zgodovinarji ne bi več sprenevedali. Zadnje pismo imam že tri leta in ga nisem dal v javnost, vendar sem ocenil, da ga moram. Zgodovinarji vedo o teh stvareh več kot jaz, pa molčijo. K temu jih veže obveza, ki jo imenujem partijnost. Ta je lastnost člana partije. Ti zgodovinarji so med nakovalom ideologije in med kladivom intelektualne poštenosti.

Se vaše gibanje povezuje s tujino, ZB se sklicuje na protifašistično internacionalo, na Wiesenthala. S kom se vi povezuje?

Ne povežem se z nikomer. Poznam ideologijo komunizma, leninizma, poznam demokratičnost. Bil sem udeleženec vojne in poznam partizanstvo. Našo vojsko je vodila partija, bila je partijska vojska, to pove že ime samo. OF je krinka za revolucionarje, vaba, kot je bila vaba, da je OF vodil Josip Vidmar. Ta v bistvu ni bil komunist, vendar so take rabili. Kidrič jasno pove, katerih ljudi so se želeli znebiti. To jim ni uspelo v celoti in če sem iskren, tudi po zaslugi domobranstva. Partija ni mogla pobiti vseh svojih nasprotnikov, ker jim je nekdo nasprotoval. Seveda pa so bili tudi v partizanskih vrhovih ljudje, ki jih je vodilo „narodnostno“.

To rečete kljub dejstvu, da so domobranci vzeli orožje od Nemcev.

Od koga pa naj bi ga vzeli? To trdim kljub temu. NOB je veliko dejanje, vendar k temu pojmu štejem tudi skupine, ki niso bile v NOV in OF. To je veliko dejanje slovenskega naroda in hkrati tudi nesreča zaradi partijskega cilja, ki je v absolutni oblasti. V tem ni nič narodno-osvobodilnega.

Rešitev tega vprašanja vidite predvsem v spravi. Kakšno usodo sprave pričakujete?

Menim, da je sprava med slovenskim narodom že dosežena. Spraviti se nočejo vrhovi, konice nasprotnih organizacij. Na eni strani je Zveza borcev, na drugi pa vodstvo Slovenske zaveze. Borci, ker pravijo, da se NOB daje premajhen pomen, na drugi pa NZ pravi, da se NOB daje prevelik pomen. Zadovoljen sem bil, ko sem videl, da sta se na TV pred časom soočila Tine Velikonja in Ivan Dolničar. Z obema sem dober znanec. Slovenski narod mora biti spravljen in bo spravljen. Svojo nalogo pri tem ima tudi oblast; ni dovolj, da se spravijo le nasprotni vrhovi. Naše gibanje vztraja, da našo deklaracijo sprejme tudi državna oblast. Dokler se to ne bo zgodilo, bomo na ravni Kampučije. Vedeti je treba, da je šlo za bratomorno vojno. Državni zbor lahko „blagoslovi“ spravo, ki je na nek način že dosežena. V Rogu je bil blišč, ni pa še bilo zgodovinskega dogodka. Ta bo, ko si bodo vsi nasprotniki segli v roke, ko bo spravo z deklaracijo potrdil najvišji državni organ. Na tem vztraja naše gibanje za spravo. To je naš cilj. Tudi vodstvo ZB nam tega ne more zameriti.

Pogovarjal se je Janez Markeš „Slovenec“, 13. marca

BLAGOSLOVLJENE PRAZNIKE
GOSPODOVEGA VSTAJENJA
VOŠČI VSEM ROJAKOM

ZEDINJENA SLOVENIJA

SLOVENSKI DOM CARAPACHAY

želi vsem rojakom
blagoslovljene velikonočne praznike

DRUŠTVO SLOVENSKA VAS

želi
rojakom tu in po svetu
blagoslovljeno veliko noč

Blagoslovljene praznike Gospodovega vstajenja žele vsem rojakom

TONE PODRŽAJ in SINOVI

INDUSTRIJSKO METALURGIČNO PODJETJE IN MONTIRANJE STROJEV

Neuquén 565 - Tel. 769-0581 - Villa Ballester

ROJAKOM V ARGENTINI IN PO SVETU
BLAGOSLOVLJENO VELIKO NOČ!

ALMAFUERTE 3868

SAN JUSTO

Vošči vsem
rojakom
blagoslovljeno
veliko noč

Luis Vernet 4225
Remedios de Escalada
Tel. 248-4021

Srečne in blagoslovljene velikonočne praznike
vam želijo

Janez Jakoš in sinovi

Rivadavia 13410
Colón 17
Pizzurno 554
Tel. 654-4869

RAMOS MEJÍA

**Kreditna zadruga Sloga
in Mutual Sloga**

Bmé. Mitre 97 Tel. 658-6574 \ 654-6438 Ramo Mejía

VOŠČITA VSEM SVOJIM ČLANOM
IN PRIJATELJEM V ARGENTINI IN
PO SVETU ZA VELIKONOČNE PRAZNIKE
VELIKEGA BLAGOSLOVA, ZADOVOLJSTVA IN MIRU!

Standmetal s.a.

Veselo
Veliko noč
in blagoslovljene
praznike
vam želi

ENTRE RIOS 3763

SAN JUSTO

Blagoslovljene praznike Gospodovega vstajenja vošči vsem rojakom

BAJDA S. R. L.

PARKET

Laguna 383

Tel. 67-2494

Capital Federal

Vesele velikonočne praznike želi

PLANIKA

Trgovina z delikatesami

nudi prekajeno meso, svinjska rebrca, hren, barve za pirhe, itd.

Belgrano 308

Tel. 628-9932

MORON

Nasproti moronske katedrale

od ponedeljka do petka od 8.30—13.30 in 1.6—20. ure

Ob sobotah od 8.30 do 13.30 ure

Blagoslovljene velikonočne praznike želi

dr. KATICA CUKJATI

ODVETNICA

Roque Sáenz Peña 3245

(1725) Lomas del Mirador

Ob ponedeljkih, sredah in petkih od 17. do 20. ure. - Tel. 652-1910

LEGAJO 3545-82

Vesele velikonočne praznike vsem rojakom po svetu

Tudi letos

SLOVENIJA VABI

Letošnji prvi skupinski polet Buenos Aires-Franfurt-Ljubljana

4. JUNIJA

Povrnitev na izbiro za 43-60 ali 90 dni. Vpisnina U\$S 300, ostanek do 30. aprila.

Informacije v naši poslovalnici od 9. do 19. ure Hipólito Yrigoyen 2742
San Justo - Buenos Aires - Tel. 441-1264 ali 441-1265 - Faks: 54-1-441-1265

Prišla je nova, to pot zadnja pošiljka

„STRAŽAR NAŠIH SVETINJ“

kot gradivo za življenjepis prof. Lamberta Ehrlicha. V njej je podan oris naše polpretekle zgodovine in duhovnika, ki je že pred revolucijo odločilno vplival na preokret političnega mišljenja slovenskega naroda k ideji samostojne slovenske države. Knjiga spada v sleherno družinsko knjižnico.

Naroča se pri: Slavko Erjavec, Cnel. Lynch 2625; 1754 San Justo - Tel. 441-1393
Tine Duh, Calle 105 N° 4311; 1653 Villa Ballester - Tel. 768-3997

Cena izvoda: \$ 15

NOVICE IZ SLOVENIJE

SLOVENC V ARGENTINI

LJUBLJANA — Turistična predstavitev Slovenije se boljša. Za letošnji sejem v Berlinu bodo na razpolago brošura Slovenija na sončni strani Alp v treh jezikih, razne nalepke, mape zgibanke s splošnimi informacijami in še prodajni katalog Slovenija 1993, kjer bodo predstavljene vse turistične regije. Trudijo se, da bi odprli turistična predstavništva v tujini; prva dva sta bila v Frankfurtu (od koder je največ turistov) in v New Yorku, kjer je agencija Yankee Traders prekinila sodelovanje.

RAVNE — Ob stoletnici rojstva pisatelja Prežihovega Voranca bodo v njegovem rojstnem okolju posvetili letošnje leto preučevanju njegovega življenja in dela. Septembra bo njemu posvečen tudi simpozij slavistov in literarnih zgodovinarjev.

LJUBLJANA — Glasbena komedija (ali musical) Hair po petindvajsetih letih prihaja v Slovenijo. Njeno sporočilo nas prenaša v hippijevski čas in njegov „mir in še enkrat mir“. Ansambel (iz New Yorka in Londona) potuje po vsej Evropi in se drži inscenacije prve ekipe, ki je postavila Hair na oder; nastopajoči niso iz takratne ekipe.

LJUBLJANA — Predstavili so v galeriji Equina likovno razstavo prekmurskega — goriškega — sikarja Nikolaja Beerja. O njegovem ustvarjalnem delu je izšla tudi knjiga Luca Menaše, v kateri analizira stil in obdobje nastajanja slik.

KRŠKO — Jedrska elektrarna Krško je v lanskem letu proizvedla 3,7 milijarde kilovatnih ur električne energije. Polovica je bila namenjena Sloveniji, kar predstavlja petino slovenske električne proizvodnje. Za elektriko pa ne dobiva rednih plačil od slovenskega in hrvaškega gospodarstva, ki sta bili konec lanskega leta nuklearni dolžni dve milijardi in 4,3 milijarde tolarjev. Pa še en problem ima: ker obe državi še nista odločili prostora za odlaganje nizko in srednjeradioaktivnih odpadkov, se ti kopičijo v skladišču. Tam je prostora za 11.000 sodov; konec januarja jih je bilo že 8.970 in na leto se jih nabere približno 650.

LJUBLJANA — V nemškem Stuttgartu so podelili šest nagrad za oblikovanje. Eno izmed njih so podelili slovenskemu oblikovalcu Marku Turku za serijo mikrofonov, ki se je v finalno izbiro pretolkel skozi konkurenco japonskih, ameriških, nemških in danskih izdelkov.

LJUBLJANA — Avtomobili je ime skupine, ki goji sredinski rock in je izdala lasersko ploščo Mraz. Na njej so najbolj zanimive pesmi Gospodar (tvojega srca). V mrzlih dvoranah, Lipe, Prislunhimo tišini in Mraz. Pesmi predstavljajo majhne impresije zadnjih let. Kaseto z jazzy popom je izdala Alenka Godec z naslovom Tvoja pri založbi Sraka. Po šestih letih so se spet zbrali člani skupine Buldožerji in pripravljajo nove skladbe. Polovico jih bo v hrvaščini, polovica pa v slovenščini. Vse prejšnje plošče bodo izdali na CD.

LJUBLJANA — Ustanovljen je bil Slovenski inštitut za kakovost in meroslovja (SIQ), ki bo preizkušal izdelke, presojal sisteme kakovosti in je tudi državni metrološki laboratorij. Kasneje bo nudil tudi tehnično pomoč izvoznikom, preverjal kakovostno storitev in ekološko neoporečnost izdelkov, izobraževanje, organizacijo posvetov in seminarjev ter svetovanje.

POROTOROŽ — Podjetje Droga je s pristopom londonske firme Man Coffee prestopila na stran mešanih podjetij. V britanske roke je prišlo deset odstotkov Droge, ki bo s tem pridobila dodatni kapital za vlaganja, zagotovljeno stalno dobavo kakovostne surove kave in večjo možnost izvoza Droginih produktov.

LJUBLJANA — Z odpravo vizumov v večini evropskih držav je možno potovati

brez tega dovoljenja po vsej celini razen v Albanijo, Grčijo in Irsko.

LJUBLJANA — Slovensko državljanstvo je dobilo dosedaj skoraj 180.000 ljudi. Med njimi ga je dobilo 68.400 državljanov iz BiH, 45.000 s Hrvaške, 18.000 iz Srbije, 4.000 iz Črne gore in nekaj več iz Makedonije. Državljanstvo so dobili upoštevajoč redno ali izredno naturalizacijo, državljanstvo po rodu, zaradi stalnega bivališča v Sloveniji dne 26. decembra 1990 ali dejanskega prebivanja v državi.

TODRAZ — Pred več kot dvem letoma so na hitrico odločili konec obratovanja rudnika urana Žirovskih vrh. Zdaj so pripravili načrt za odprtje jame, predelovalnega obrta, ureditev okoliških odlagališč in nadzor nad vplivi na okolje. Vse to bo trajalo kakih šest let in pol, izvajalo ga bo okoli 200 delavcev, stal pa bo dobrih pet milijard tolarjev.

KOPER — Družba Spaick je pripeljala v pristanišče dva vlačilca, ki bosta plula pod slovensko zastavo. Z njima odpira konkurenco Brodospasu, s katerim ima pristanišče dolgo vrsto let pogodbo. Brodospas je iz Splita in mora prenašati svoj sedež v Slovenijo, če hoče po novem še poslovati v slovenskih pristaniščih. Pravijo, da sta pristaniška in občinska oblast (župan Aurelio Juri) naklonjeni Brodospasu ravno zaradi njegove jugoslovanske preteklosti.

NOVICE S PRIMORSKE

V LETALSKI NESREČI v ZDA se je ponesrečil 33-letni Toni Grilanc. Bil je letalski pilot, rojen v Argentini, s šestnajstim letom pa se je z družino preselil v Salez, rojstni kraj staršev, nato pa l. 1987 v ZDA, kjer je imel večje možnosti za svoj poklic.

OB PRVI OBLETNICI smrti glasbenika in pedagoga Ubalda Vrabca so v rojstni vasi Rodik predstavili Zbrane Vrabčeve maše, ki jih je po dolgem in napornem delu pripravili za tisk Zorko Harej. Na predstavitvi le ljubljanski Consortium Musicum pod vodstvom dr. Mirka Cudermana zapel Vrabčevo mašo v B duru in nekaj delov iz maše v C duru. Sodeloval je tudi združeni moški zbor Divače in od Sv. Antona v Trstu pod vodstvom Edija Raceta.

IVO JEVIKAR, deželni svetovalec Slovenske skupnosti, je bil izvoljen za predsednika tretje stalne svetovalne komisije, ki je pristojna za vprašanja šolstva, poklicnega izobraževanja, kulture, športa in rekreacijskih dejavnosti. Pri glasovanju je prejel 42 glasov, ena je bila bela, 5 neveljavnih. Predsedstvo komisije je tradicionalno v rokah SSK, saj sta pred njim bila na tem mestu že Bojan Brezigar in dr. Drago Štoka.

ODOBREN JE BIL ZAKON za izvedbo načrtov, ki jih bo dežela Furlanija-Juljska krajina uresničila tudi v sodelovanju s Slovenijo in Avstrijo. Njegovo izvajanje bo koristilo prebivalcem in spodbudilo sodelovanje med sosednjimi državami. Zakon financira sanacijo rek Timava in Nadiže, pomagal bo pri infrastrukturi v okviru obrtniške cone v dolinski občini in sodeloval na področju vinogradništva na Gorškem.

PRVI DVOJEZIČNI STATUT nabrežinsko-devinske občine je bil objavljen v deželnem uradnem vestniku. Prvič se je zgodilo, da je sploh kak uradni dokument bil objavljen tudi v slovenščini. Odslej so tudi imena vasi v občini uradno označena dvojezično.

Osebne novice

Poroka: V soboto, 3. aprila, sta se poročila v farni cerkvi fatimske Marije v Lomas del Mirador lic. **Mari Makovec in cont. Jorge Aberto Diez.** Za priče so bili njuni starši Ivan in ga. Marica Makovec ter Francisco in ga. Elena Diez.

Čestitamo!

Smrt: Na cvetno nedeljo, 4. aprila, je v Castelarju umrl **dr. Julij Savelli**, dolgoletni

dirigent Slovenskega pevskega zbora Gallus.

Naj počiva v miru!

V dobrodelni sklad Zveze slovenskih mater in žena so darovali: družina Pipp ob krstu vnuka \$ 50; družina Rovana v spomin na A. Krajnika ob obletnici \$ 50; inž. Jože Lenarčič v spomin ge. Ane Mehle in dr. Vinka Brumna \$ 50; ga. Pavlina Dobovšek v spomin ge. Ane Mehle, dr. Vinka Brumna in bratranca Jožeta Janša \$ 100; družina Jožeta Peternela \$ 50 in družina inž. Jerneja Dobovška \$ 100 namesto cvetja na grob dr. V. Brumnu. *Vsem lepa hvala!*

Začetek slovenskih osnovnih šol

V nedeljo, 14. marca popoldan so osnovnošolski otroci napolnili dvorišče pred našo slovensko cerkvijo na Ramon Falconu. Zagorelih obrazov in v očeh še polno počitniškega ognja so se živahno pozdravljali in čebljali, dokler niso napolnili cerkve, kjer se je ob 16 uri pričela šolska maša. V ospredju na desni strani so se porazdelili zastavonoše iz posameznih slovenskih šol.

Sv. mašo je daroval prelat dr. Alojzij Starc. V pridigi je poudaril tri faktorje, ki so z enako dolžnostjo soodgovorni pri končnem uspehu oziroma neuspehu: otrok, šola, dom!

Vsakemu je dal svoje napotke. Otrokom je zaželel, naj redno obiskujejo šolski pouk ter naj vestno in z veseljem izpolnjujejo svoje dolžnosti. Učiteljem, naj z ljubeznijo učijo materinski jezik; skrbijo naj, da otroci vedno dobivajo domače naloge. Pomagajo naj tudi otrokom, da se bodo z veseljem učili. Končno je pozval tudi starše, naj redno pošiljajo otroke v šolo in jih nadzorujejo, da bodo svoje dolžnosti redno izpolnjevali.

Na koncu se je povrnil na besede iz evangelija, v katerem Jezus ponuja Samaritanki pri Jakobovem studencu žive vode, po kateri ne bo nikoli žejna. Znanje materinščine je tudi majhen vir skupnega vrelca žive vode, ki žubori v naši notranjosti.

Po končani sv. maši so se otroci in njihovi spremljevalci pomaknili v dvorano in jo polno zasedli. Stojše so spremljali prihod zastav, nato pa je šolski nadzornik Franc Vitrih otvoril predstavo. Najprej je pozdravil vse navzoče: otroke, učitelje, starše in prijatelje otrok. Pohvalil je tudi igralce, režiserja in učiteljice, ki so se vse počitnice

učili in trudili, da bi igra čim lepše izpadla.

Na odru so kipeče zažarele barve pod učinkom črne luči. Babica in dedek (Ivana Tekavec in Toni Rovana) sta se z dobro naučeno vlogo in s prijetnimi lutkovnimi gestami prikupila igralcem. Zaželela sta si otročička toda namesto otročička je na oder priskakljala žogica. „Žogica-Nogica“. To vlogo je zelo ljubko in živahno odigrala Marjana Modic.

Ker je bila tako lepo okrogla in njen glasek tako zvonek, sta jo babica in dedek takoj vzljubila. Toda sreča ni dolgo trajala. Ko sta bila odsotna, je žogico odpeljal zmaj Tolovaj (Marko Štrubelj). Babica in dedek sta jo žalostno iskala, dedek je brenkal po strunah, babica pa je udarjala na boben. Njunjo bobnanje je z godbo (Pavel Erjavec in Fanci Grilj) krasno sovpadalo. Na njunem potovanju sta se srečala še s stražnikom (Aleksander Šuc) in Strašilom (Martin Selan). Oba sta s svojim robotskim nastopom igrice poživila. Nastopili so še: Kužek - Postružek (Luka Qualizza), Pticek - Kraljiček (Veronika Selan) ter prvi, drugi in tretji zmajček (Monika Urbanč, Damijan Petelin in Andrejka Obriskal).

Napovedovalke pa so bile: Urbančič Sašika, Irenka Erjavec, Monika Klarreich, Marta Petelin in Andrejka Pintar.

Vso igrice je pa zelo poživilo petje zbora pred odrom pod vodstvom učiteljice Ani Mehle in ob spremljavi Andrejke Selan. Vsi ti zaslužijo prav posebno pohvalo.

Ob koncu se je šolski referent Franc Vitrih zahvalil najprej voditeljici Balantičeve šole Angelci Klanšek, potem režiserju Fridu Bezniku in še ostalim pomočnikom.

Zadovoljni so vsi odšli na svoje domove, babičino bobnanje in zborova spremljava pa bosta še dolgo odmevala v njihovih srcih.

SDO - SFZ

San Martín

vabita na

PLES FESTIVAL

Igrala bo svetovno poznana skupina **DANGER FOUR**

Sodeluje: Rock & Polka

Vsi lepo vabljeni!

Sobota, 24. aprila ob 21.30 uri

TUDI „SMETIŠČARJI“ BI RADI ŽIVELI KOT LJUDJE

Če želite pomagati rojaku in misijonarju **PETRU OPEKI**, ki že skoraj davset let deluje na Madagaskarju pri **GRADNJI NASELJA LJUDI, KI ŽIVIJO NA SMETIŠČIH** Atenanarive z nakupom „RIFE“, ki jo pripravlja „BARAGOVO MISIJO NIŠČE“ v Lanusu, to lahko storite po telefonu: 242-0065. Ob zavesti, da ste pomagali najpotrebnejšim, pa vas tudi čaka presenečenje pri žrebanju.

Zvesti svojim koreninam!

38. SLOVENSKI DAN

V nedeljo, 18. aprila, v Slovenski vasi

ULICA MONS. JUAN HLADNIK 3970 - REMEDIOS DE ESCALADA

PRISRČNO
VABLJENI!

Ob 11.00 Dviganje zastav in pozdrav
11.30 Maša v cerkvi Marije Kraljice sveta
13.00 Kosilo
16.30 Kulturni program

ZEDINJENA SLOVENIJA
MEDORGANIZACIJSKI SVET

Slavnostni govornik: **Lojze Rezelj**
Nato družabna veselica ob zvokih **INSTRUMENTALNEGA ANSAMBLA**

Sporočam vsem prijateljem in znancem, da je 9. februarja 1993 umrl v Quinesu (San Luis)

msg. LOJZE ZUPANČIČ

Rojen je bil v Gradišču pri Litiji 14. junija 1912, posvečen za duhovnika v San Luisu 19. marca 1951. Deloval je kot kaplan v Renca (San Luis), kot župnik v San Francisco (San Luis) in poldrugo leto kot upokojenec v Quinesu (San Luis).

Naše sožalje njegovi sestri-redovnici v Marseillu (Francija) in drugim številnim sorodnikom v Sloveniji.

Bog mu daj večni pokoj!

Janez Ogrin

*Blagor mrtvim, ki umrjejo v Gospodu!
Odslej, govori Duh, se spočijejo od svojega truda,
zakaj njih dela gredo z njimi (Raz 14, 13)*

Na cvetno nedeljo, 4. aprila 1993, je umrl

dr. JULIJ SAVELLI,

ustanovitelj in skoraj 40-letni pevovodja našega Slovenskega pevskega zbora Gallus. Odhod našega predragega, zvestega in do konca požrtvovalnega voditelja, ki nas je s pretanjenim čutom in zanesljivo roko uvajal v doživljanje in poutvarjanje prelepe slovenske narodne in verske pesmi, nas je močno prizadel. V veri pa upamo, da pokojni živi v Bogu, ki nas je ustvaril zase in ki more edini uresničiti naše najgloblje hrepenenje. Kot dobrega človeka in velikega umetnika ga bomo ohranili v hvaležnem in nepozabnem spominu.

Buenos Aires, 4. aprila 1993

SPZ GALLUS

V nedeljo, 4. aprila, je odšel h Gospodu po večno plačilo po trudapolnem in bogatem življenju, ki ga je posvetil družini, pevcem in vsem rojakom, naš dragi

dr. Julij Savelli

Zahvaljujemo se vsem, ki ste pokojnika prišli kropiti in ga spremili na zadnji poti, kakor tudi vsem govornikom ob slovesu ter duhovnikom dr. Starcu, Bergantu, Škerbcu, Guštinu in Himmelreichu za mašo, molitve in pogreb, kakor tudi vsem, ki ste nam izrazili sožalje.

Žalujoči: hči Anka in Miha Gaser
hči Alenka in Janez Pate,
sin Julij in Anica Medic
vnuki Marko z ženo Ano Marijo Rant,
Aleksander, Adrijan; Mateja, Urška;
Aleks, Gabi in Natalija,
pravnuk Leo
in ostali sorodniki

Buenos Aires, Ljubljana

OBVESTILA

VELIKI PETEK, 9. aprila:
Praznično opravilo v cerkvi Marije Pomagaj ob 19.

VELIKA SOBOTA, 10. aprila:
Velikonočno bogoslužje ob 22. v cerkvi Marije Pomagaj.

NEDELJA, 18. aprila:
SLOVENSKI DAN V SLOVENSKI VASI.

PONEDELJEK, 19. Aprila:
Občni zbor Slovensko-latinskoameriške trgovske zbornice v Slovenski hiši ob 20.

SOBOTA, 24. aprila:
Ples-festival, SDO in SFZ San Martín.

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
Director: Valentín B. Debeljak
Propietario: Eslovenia Unida
Redacción y Administración:
RAMON L. FALCON 4158
(1407) BUENOS AIRES
ARGENTINA
Teléfono y Telefax: (54-1) 643-0241

Glavni urednik:
Tine Debeljak ml.
Uredniški odbor:
Tone Mizerit, dr. Katica Cukjati,
Gregor Batagelj

Correo
Argentino
Suc. 7

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824

Registro Nac. de la Propiedad
Intelectual N° 85.462

Naročnina Svobodne Slovenije:
za Argentino \$ 55; pri pošiljanju po pošti pa \$ 60; ZDA in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 100 USA dol.; obmejne države Argentine 90 USA dol.; Evropa 110 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 120 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 75 USA dol.

Čeke na ime „ESLOVENIA LIBRE“

Stavljenje in oblikovanje:
MALIVILKO - Telefax: (54-1) 362-7215

TALLERES GRÁFICOS VILKO S.R.L.
Estados Unidos 425 - Tel./Fax: 362-7215
(1101) Buenos Aires

Sporočamo vsem prijateljem, članom in somišljenikom, da se je 4. aprila preselil v večno domovino naš zvesti član

dr. Julij Savelli

dolgoletni član načelstva SLS-SKD

Vedno je s svojo tehtno besedo iskal pravo pot slovenskemu narodu in krščanski zamisli življenja tako v begunstvu kakor v domovini.

Hvaležni bomo njegovemu delu in spominu!

PRESEDSTVO SKD V ARGENTINI

Članom Zedinjene Slovenije in vsem rojakom sporočamo, da je na cvetno nedeljo umrl naš dolgoletni odbornik, vršilec dolžnosti predsednika za časa odsotnosti inž. Mozetiča leta 1958 in član častnega razsodišča v pretekli dveletni dobi

dr. Julij Savelli

Ko se spominjamo vsega njegovega dela v prid Slovencev v Argentini in pred vsem pri našem društvu, prosimo Boga, da mu dodeli častno mesto v zboru nebeščanov.

Buenos Aires, 4. aprila 1993

ZEDINJENA SLOVENIJA

Dr. JULIJ SAVELLI

neutruden delavec za kulturo in vzgojo slovenske skupnosti v Argentini

Izseljensko društvo Slovenija v svetu in Katoliško središče Slovencev po svetu se mu v imenu vseh članov, ki so ga poznali, lepo zahvaljuje za vso opravljeno delo. Naj počiva v miru!

Iskreno sožalje izrekamo vsem njegovim sorodnikom v Argentini in v Sloveniji, posebno njegovi hčerki Anki z družino.